

Милан В. СТАКИЋ*
Филолошки факултет
Универзитета у Београду

ОБЛИЦИ ФУТУРА I У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Мада је у нашим граматикама савременог језика, од М. Стевановића до данас, готово устаљено мишљење да футур I има двојаке облике – сложене (*ја ћу певати, доћи ћу*) и просте (*певаћу, певаћеш ...*), у овом раду се доказује да тај глаголски облик може бити и јесте у савременом српском језику само *сложени* облик

Кључне речи: футур I, сложени облик, прости облик, граматичка основа, облички наставци, глаголски вид, дијахронија, савремено стање, правописна решења

У граматичкој литератури савременог српског књижевног језика најчешће ћемо, када је реч о морфолошком уобличавању футура I, прочитати да тај облик може бити *сложен* (нпр. *Ми ћемо рећи. Сутра ћемо доћи. Наћи ћемо решење. Сви ћемо радити* и сл.) и *прост* (нпр. *Радићемо вредно. Причаћемо о томе. Јешићемо шта има* и сл.). Да ли је баш тако? О томе ћемо расправљати у овом раду. Али да прво дамо кратак преглед или кратку историју овога питања.

Историја питања. За старословенски језик имало би и смисла и оправдања рећи да футур може бити исказан и простим и сложеним обликом. Тако и каже, нпр. Петар Ђорђевић, који, макар и узгред, прави разлику између нашег (српског) и стсл. језика: „У нашем језику оба футура [мисли се на *футур I* и *футур егзактни*] су сложени глаголски облици. У старословенском језику је друкчије: *егзактни футур* гради се као и у нашем језику, а *обични футур* има двојаки облик: *прости* и *сложени*. Облик футура зависи од глаголског вида. Глаголи несвршеног или имперфективног вида имају сложени облик футура, а глаголи свршеног или перфективног вида по правилу имају прости облик футура.

---

* mstakic@open.telekom.rs

Сложени облик футура гради се помоћу презента помоћнога глагола **имамъ** и инфинитива глагола који се мења. На пример: **можета ли пити чашъ ѡже азъ имамъ пити** (Матеј 20.22)... чашу коју *ћу* ја *пити*.

продаждъ имѣникъ твою и даждъ ништиннъ и имѣти имаши съкровиште на небесе (Матеј 11.21) ... и *имаеш* благо на небу.

азъ есмь свѣтъ мироу ходан по мнѣ не имать ходити въ тѣмѣ (Јован 8.12)... *неће ходити* по тами. [...].

Прости облик футура није посебан глаголски облик, формално то је презент, тачније: перфективни презент, који се у функцији правога футура налази и у источним и западним словенским језицима. На пример: **поражжъ пастыръ и разиджтъ сѧ овьца стада** (Матеј 26.31) у руском језику: *поражу* пастыря и *рассеются* овцы стада; у нашем језику (у Вукову преводу): *ударићу* пастира и овце од стада *разбјећу ће се*" (Ђорђевић 1975: 200).

Мада је презент перфективних глагола имао значење футура, П. Ђорђевић истиче да се сложени футур градио и од глагола перфективног вида, додајући да се најчешће среће уз негацију, и то потврђује примерима из споменика:

„Примери без негације: **прити во имать сынъ чловѣчскъи въ славѣ** (Матеј 16.27) – јер *ће доћи* син човјечији у слави.

мнози во приждтъ въ има мок (Матеј 24.5) – јер *ће многи доћи* у име моје.

оуслъшати имате врани (Матеј 24.6) – *чућете* ратове.

Примери с негацијом: **сжтъ кдини иже не имжтъ въкоусити смръти доиѣдеже видатъ цѣсарствикъ вожики** (Марко 9.1) – имају неки овдје који *неће окусити* смрти док не виде царство божје.

ни кдинъ не въкоусит мокси вечера (Лука 14.24) – ни један *неће окусити* моје вечере.

не иматъ остати каменъ на камене иже не разоритъ сѧ (Матеј 24.2) – *неће остати* овдје ни камен на камену који *се неће разметнути*.

приждтъ дъне въ нѧже не останетъ каменъ на камене иже не разоритъ сѧ (Лука 21.6) – доћи ће дани у које *неће остати*...

аште знамени и чоудесъ не видите, не имате вѣрѣи ѡти (Матеј 16.22) – ако не видите знака и чудеса не вјерујте (управо: *нећете повјеровати*).

аште вамъ рекжъ, не имете вѣрѣи (Лука 22.67) – ако вам кажем, *нећете вјеровати*" (Ђорђевић 1975: 201).

Слично о овом облику пише и Светозар Николић, али не користи термине *прост* и *сложен*: „Изражава се [футур I] на два начина:

- 1) обликом презента перфективних глагола, нпр. **азъ пришедъ исцѣлѣж** и мт VIII 7 **проси оу мене и дамъ ти Пс. 2а 16** ...
- 2) конструкцијом састављеном од инфинитива глагола који се мења и презента помоћнога глагола, и то:
  - 2а) **имамъ, имаши** итд.: **не имамъ пити юже отъ сего плода лозънааго** мт XXVI 29 *Мар.* ...
  - 2б) **хоштжъ, хоштѣши** итд.: **что хоштѣте ми дати і азъ вамъ прѣдамѣи** мт XXVI 15 *Мар.* ...
  - 2в) **начьнжъ, начьнеши** итд.: **і звѣзды начьнжтъ падати съ н(ѣ)в(ѣ)се** мк. XIII 25 ... и сл." (Николић 1995: 214, 215).

Дакле, опрезни Св. Николић не користи термине *прости* и *сложени* иако је могао јер облици презента перфективних глагола јесу *прости* облици, а конструкције састављене од инфинитива глагола који се мења и презента помоћних глагола јесу сложени облици. Они то јесу и према његовом објашњењу и подели глаголских облика. А ни тумачењу ни подели нема се шта приговорити:

„С обзиром на своје грађење – глаголски се облици деле на *просте* и *сложене*.

Прости глаголски облици – који постају од основе различитим наставцима – јесу: *презент, имперфекат аорист, супин и партиципи презента и претерита, активни и пасивни*, као и *партицип перфекта*.

Сложени глаголски облици – који представљају конструкције састављене од именског облика глагола који се мења и одговарајућег облика помоћног глагола – јесу: *перфекат, плусквамперфекат, футур, футур егзактни и потенцијал*, као и облици за *пасив*” (Николић 1995: 175).

Сасвим је друга и друкчија ситуација у савременом српском језику. Пре свега, футур који се изражавао презентом перфективних глагола у штокавском говору потпуно је потиснут из употребе. Замењен је конструкцијом са *хоћу*, која се првобитно употребљавала само уз несвршене глаголе. Конструкција са краћим (ненаглашеним, енклитичким) облицима глагола *хтети* у штокавским говорима, по А. Белићу, развија се пре писаних споменика и временом потискује друге начине образовања, оне са *будем* и *имам* (Белић 1999: 389).

Занимљиво је да Александар Белић за футур нигде не каже да може бити и „прост” глаголски облик – ни у *Историји српског језика*, видели смо, ни у својим средњошколским граматицама. У *Граматици српскохрватског језика за први разред средњих и стручних школа* А. Белић пише: „Како се гради футур? Од *хѡћу, хѡћѣш, хѡћѣ, хѡћемо, хѡћете, хѡћѣ* гласе краћи облици: *ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ћѣ*. Ти краћи облици или се додају крњем неодређеном глаголском облику (*писат* и *ћу* даје *писаћу*), те имамо *писаћу, писаћеш* или се садашњем времену краћих облика од глаг. *хтети* додаје неодређени глаголски облик (у овом је случају неодређени глаголски облик потпун, неокрњен): *јаћу писаћи* итд. ... Као што се из горњих примера види, оба се футура граде и од трајних и свршених глагола” (Белић 2000: 76).

Слично стоји и у Белићевој *Граматици српскохрватског језика за трећи разред средњих и стручних школа*: „*Футур* (будуће време) се гради од енклитичког облика помоћног глагола *хтети* (*ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ћѣ*) и *инфинитива* (или презента са свезицом *да*). Енклитички се глагол ставља испред инфинитива (или презента са *да*) кад је у реченици субјекат исказан: *јаћу писаћи* или *јаћу да пишем* или иза њега. Када се ставља иза инфинитива, тј. када субјекат засебном речју није исказан, онда сви глаголи – сем глагола на *ћи* – имају облик на сугласник *т* који испред *ћу* испада; код глагола на *ћи* – *ћи* се испред *ћу* и осталих облика – чува: *писаћу – писаћу, чинитћеш – чинитћеш* и тако увек; *чинићѣ* (они) и сл.; али *доћу ћу, дићу ћемо* и сл. Из овога се види да се увек облик футура када се *т* губи пише заједно са глаголом: *писаћу, носитћемо, праћѣ* и сл.; када је инфинитив потпун, пише се од-

војено: *дйћи ћете* и сл.” (Белић 2000: 228). – Дакле, нигде А. Белић за футур не користи термин *прост* глаголски облик. Зато је велико питање и, бар за нас, велика загонетка откуда тај термин (и његово тумачење) код Белићевог настављача Михаила Стевановића.

М. Стевановић у првом делу граматике *Савремени српскохрватски језик (граматички системи и књижевнојезичка норма)* каже ово: „**Футур (будуће време)** има двојак облике и само једни од њих су сложени, и то од енклитичког облика презент глагола *хтѣти* и инфинитива глагола који узимамо: *ја ћу пѣвати, ти ћеш пѣвати, он ће пѣвати, ми ћемо пѣвати, ви ћете пѣвати, они ће пѣвати* и *дйћи ћу, дйћи ћеш, дйћи ће, дйћи ћемо, дйћи ћете, дйћи ће. ...*

Други облик футура је прост глаголски облик, као у примеру: *пѣваћу, пѣваћеш, пѣваће, пѣваћемо, пѣваћете, пѣваће.*

- а) Футур је редовно сложен облик од глагола у којих се инфинитив завршава на *-ћи*, без обзира на то да ли помоћни глагол стоји испред или иза глагола који се мења. А сложен је футур и од глагола с инфинитивом на *-ти* ако је помоћни глагол испред облика инфинитива.
- б) Међутим, ако инфинитив глагола на *-ти* долази испред помоћног глагола, футур је прост глаголски облик који се прави од скраћеног облика помоћног глагола *хтѣти* његовим срастањем с окрњеним обликом инфинитива. Пошто је тај облик постао једна реч, крајње *т* од инфинитива испред *ћ* од помоћног глагола нестаје зато што се садржи у томе *ћ*.
- в) Али се и тада облик футура може писати и као сложен облик од два још несрасла саставна дела: *пѣват ћу, пѣват ћеш, пѣват ће, пѣват ћемо, пѣват ћете, пѣват ће.* (Треба знати само да се у једном делу или било каквом писменом саставу не могу мешати ова два начина писања футура)” (Стевановић 1970: 352).

Шта су за М. Стевановића прости, а шта сложени глаголски облици, схватићемо из напомене дате у вези са обрасцима промене глаголских облика по врстама (седам Стевановићевих врста, наспрам осам Белићевих):

„У горњим обрасцима промена дати су само прости глаголски облици, тј. облици од по једне речи, према којима имамо и сложене глаголске облике, у чији састав улазе облици глагола од по две или више речи” (Стевановић 1970: 336).

Овакво, крајње поједностављено, тумачење простих глаголских облика изазвало је и погрешно гледање на структуру неких облика *футура I* – оних за које се тврди да су прости. Јер, ако је тачно – а то ни М. Стевановић не спори – да се прости глаголски облици граде од двеју основа (инфинитивне и презентске) помоћу наставака, а „већина глаголских облика има двојаке наставке: наставке за облик и личне наставке”, питамо се од које основе би се градио прости футур – инфинитивне или презентске? Ни од једне, него – како и сâм М. Стевановић каже – „од скраћеног облика помоћног глагола *хтѣти* његовим срастањем с окрњеним обликом инфинитива”. А, с друге стране, ако је тачна (а морала би бити!) следећа констатација: „Све афиксал-

не морфеме – префикси, суфикси и наставци за облик – по природи својој су везане (несамосталне) морфеме зато што само са творбеним и граматичким основама са којима ступају у везу имају значење, било творбено, било граматичко, као и зато што се ни у реченици, ни у језику уопште не налазе самостално, изван тих веза” (Станојчић/Поповић 2008: 72) – ако ово прихватимо, јасно је да енклитички облици *ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ће* не могу бити наставци јер се јављају и у слободној употреби, или још прецизније: никада се и не везују за глаголску основу.

Тако, дакле, футур I објашњава М. Стевановић. А као он или слично њему и скоро сви каснији настављачи.

У *Енциклопедијском лексикону Мозаик знања* (редактори и уредници Асим Пецо и Живојин Станојчић) – ни корак даље ни друкчије од М. Стевановића. И они кажу да футур може бити прост и сложен глаголски облик: „Futur kao prost gl. oblik tvori se od krnjeg oblika inf. i enkl. oblika prezenta gl. *ћети*, нпр.: *радићу* (< *радит-ћу*) ... Futur je redovno složen gl. oblik od glagola čiji se inf. завршава на *ћи* (*рећи ћу*) и од gl. са inf. на *ти* ако помоћни глагол стоји испред inf. (*ја ћу радити*). Међутим ако помоћни gl. стоји иза облика inf. на *ти* – имамо два случаја: а) futur kao prost gl. oblik *радићу* (< *радит-ћу*) и б) futur kao složen gl. oblik *радит ћу*” (Мозаик знања 1972: 96) – Ако пођемо од краја, упоређујући *радићу* (< *радит-ћу*) и *радит ћу*, видећемо да су оба облика идентична и по значењу и по функцији и по облику (и овај други се изговара *радићу*), разлика је само у писању, а то је већ ствар Правописа, конвенције, и нема много везе са грађењем глаголских облика. Или има – за оне за које је прости глаголски облик „глаголски облик састављен само од једне речи” и ништа више.

У *Граматици српског језика за гимназије и средње школе* боље су објашњени глаголски облици: „Прости глаголски облици граде се од презентске или од инфинитивне (аористне) основе додавањем на те основе наставака за облик (лични или нелични). ... Сложени глаголски облици јесу они који се састоје од помоћног глагола (*јесам, бити* или *хтети*) у личном (финитном) глаголском облику – обично енклитичком – и од одговарајућег глаголског придева (радног, трпног), односно инфинитива” (Станојчић/Поповић 2008: 118, 124). – Иако је све ово тачно речено, ипак за футур I, идући за М. Стевановићем, кажу да је „сложени глаголски облик који се од свих глагола гради: везом облика *презента помоћног gl. хтети*, најчешће у његовом краћем облику (*ћу, ћеш, ће; ћемо, ћете, ће*) и *инфинитива* глагола који се мења, по следећа два обрасца, ... – као сложени глаголски облик [ја] *ћу* певати ... – као прости глаголски облик *певаћу, певаћеш* ...

Прости облик футура I постао је додавањем енклитичких облика помоћног глагола *ћу, ћеш, ће; ћемо, ћете, ће* на окрњени (одбацивањем завршног *-и*) инфинитив, нпр., *певат-*: *певат- + ћу, певат- + ћеш...* → *певаћу, певаћеш...*, при чему је сугласник *т* из окрњеног инфинитива испао (неутралисао се) јер се већ садржи у артикулацији африкате *ћ*” (Станојчић/Поповић 2008: 125). – И овде се ваља упитати: како се може градити *прости* глаголски облик и без основе (инфинитивне или презентске) и без наставака? Никако – намеће се одговор, јер нити је (окрњени) инфинитив основа нити су енклитички облици *ћу, ћеш, ће; ћемо, ћете, ће* наставци.

Павица Мразовић каже да се футур I може градити од свих глагола (што је општепознато), да се гради од енклитичког облика презента помоћног глагола *хтети* и инфинитива глагола који носи значење (што нико не спори), ако испред глагола стоји заменица или нека друга реч, футур I, нпр. глагола *писати* гласи: *ја ћу писати ...* (и ово је тачно иако не каже да је то сложени глаголски облик), „ако потврдни облик футура I стоји сам или се њиме почиње реченица, енклитички облик се додаје на основу инфинитива (по одбијању наставка *-ти*): *писаћу, писаћеш ...*” (Мразовић 2009: 154, 155). – Ово последње захтева коментар. Енклитички облик се, дакле, не додаје на (окрњени) инфинитив, као код М. Стевановића, нити на супин, као код А. Белића, него „на основу инфинитива (по одбијању наставка *-ти*)”. „Основа инфинитива” је ваљда исто што и „инфинитивна основа”, која је, по овој ауторки, код глагола који се у инфинитиву завршавају на *-ћи* или *-сти* најчешће једнака презентској, нпр. од глагола *пећи, зенсти, црпсти* инфинитивна основа која је једнака презентској гласи *пек-, зеп-, црп-*. Наш став о добијању инфинитивне и презентске основе, о њиховом међусобном односу и сл. – познат је (в. Стакић 2010: 96–104). Али кад би се и могла тако одредити (а не може!) инфинитивна основа, опет би се морало објаснити *с* испред *ћу, ћеш ...* и његов алтернант *ш* у футуру глагола типа *јешћу, срећћу, озенићу* и сл. Тешко је, немогуће је прихватити њен нови и оригинални начин добијања „основе инфинитива” код глагола који се у инфинитиву завршавају на *-ћи* и *-сти* – одбијањем наставка *-ти*. Самим тим, део футура типа *писаћу, јешћу* испред енклитичких облика *ћу, ћеш ...* не може бити „основа инфинитива”. Истине ради, треба рећи да ова ауторка нигде не каже да футур I може бити и прости глаголски облик.

Аутори Предраг Пипер и Иван Клајн у граматици са претенциозним насловом *Нормативна граматика српског језика* кажу, попут многих других, да футур први има и просте и сложене облике. А шта подразумевају под терминима *прости* и *сложени* глаголски облици објаснили су мало раније: „Глаголски облици према степену сложености могу бити једночлани (нпр. *читај*), двочлани (нпр. *читао је*) или трочлани (*био је читао*). Једночлани глаголски облици називају се прости, а двочлани и трочлани – сложени.

Прости глаголски облици граде се додавањем наставака на презентску основу (нпр. *пише-мо*) или на инфинитивну основу (нпр. *писа-х*)” (Пипер/Клајн 2013: 150). – Ово последње је тачно, само не зна се како би се овде уклопио прости футур кад он нема ниједну од ових двеју основа, а ни наставке схваћене као везане морфеме које се не јављају у слободној употреби. Они тај проблем решавају оригинално: основу не помињу, а испред енклитичких облика помоћног глагола *хтети* додају цртице и тако их „претварају” у наставке. Ево шта кажу: „У простим облицима футура I две глаголске коренске морфеме налазе се у истом сложеном граматичком облику у којем краћи облици другог глагола (помоћног глагола *хтети*) носе граматичко значење будућег времена, нпр. *разуме-ћу*. Краћи облици помоћног глагола *хтети* у саставу једночланог футура I јесу следећи

ј е д н и н а	м н о ж и н а
1. л. <i>-ћу</i>	<i>-ћемо</i>
2. л. <i>-ћеш</i>	<i>-ћемо</i>
3. л. <i>-ће</i>	<i>-ће</i> ” (Пипер/Клајн 2013:173).

– Јесте оригинално, али да ли је и тачно? У простом облику футура I, по њима, нема основе него се „две глаголске коренске морфеме налазе у истом сложеном граматичком облику”. Ако и оставимо по страни могућу забуну како се у простом облику најве сложени граматички облик, остају друга важна питања: да ли је прости футур сложеница?, у коју врсту сложеница бисмо га убројали (са спојним вокалом или без њега)?, да ли су у примерима *разумећу*, *певаћу*, *размислићу* и сл. две коренске морфеме (јер део испред *ћу* није корен)?, на шта се, на крају крајева, додају *-ћу*, *-ћеш* и сл.? Није тешко, разуме се, одговорити на ова питања. Футур први није сложена реч (сложеница) како се она објашњава у граматичкој литератури. Део испред *ћу*, *ћеш*... није корен, није ни основа (ни инфинитивна ни презентска), а шта јесте, видећемо касније у анализи. Не каже се додуше да су облици *-ћу*, *-ћеш*, *-ће* ... граматички наставци, али додавање цртице испред њих сврстава их неминовно у наставке (јер суфикси свакако нису). Морфеме не постају морфолошки наставци тако што ће им се додати цртице испред, него обрнуто – када морфеме стекну статус наставака, морају се обележити цртицама испред. А енклитички облици *ћу*, *ћеш*, *ће* ... постали би морфолошки наставци тек онда када се не би употребљавали у слободној употреби (нпр. у сложеном футуру) и када би се изгубила свака веза са глаголом *хтети* (упор. наставке презента, аориста, имперфекта и свих других простих глаголских облика). На крају, чему служе напомене типа: „У футуру I треће лице једине и треће лице множине увек су једнаки међу собом”? Нису никад једнаки јер је у трећем лицу једине *ће*, а у трећем лицу множине *ћѐ* (упор. 3. л. једн. *певаће* : 3. л. мн. *певаћѐ*).

Друкчије и од М. Стевановића и свих других које смо навели, о облицима футура I пишу Радоје Симић и Мирослав Николић.

Радоје Симић у својој *Српској граматичкој I* не говори о футуру као простом глаголском облику. А пре тога, и уопштено, за глаголске облике каже: „Српски глаголи творе своје облике на више начина. Један је истоветан као и код других врста речи: на основу се додају наставци. Други је начин описан: обједињују се два или више облика у једну функционалну целину. Први су облици *прости*, други *сложени*, *описни*” (Симић 2001: 181). – Није, дакле, најважније и није једино важно за просте глаголске облике да се састоје од једне речи него да се у њима „на основу додају наставци”. Зато и није употребљив термин *прости* облик за футур I, него то овако објашњава: „Када се помоћни глагол нађе у положају иза инфинитива, футур се изговара и пише на следећи начин:

у глагола на *-ћу* увек се помоћни глагол и инфинитив пишу као две речи: *доћи ћу*, *доћи ћеш*...; *рећи ћу*, *рећи ћеш*...;

у глагола на *-ти* при *изговору* се изоставља крајње *-и*, а *т* се губи испред *ћ*, што се у писму често бележи, па се тај облик футура пише као једна реч: *писаћу*, *закаснићу*, *даћу*” (Симић 2001: 198). – А да ли се нешто пише као једна или као две речи предмет је право-

писа а не граматике. Граматички би било погрешно, а то аутор има у виду, тврдити да је футур овога типа прост облик само зато што се пише као једна реч, за граматику је проста реч она у којој се на *основу* додају наставци.

Мирослав Николић слично али још одлучније доказује да не постоји прости облик футура I, да је он увек сложен глаголски облик. Ево шта он каже у својим универзитетским предавањима из Морфологије: „Иако се у нашим приручницима тврди да футур I може бити прост и сложен гл. облик, треба га сматрати само сложеним, јер се твори од двају других глаголских облика – инфинитива глагола који се мења и енклитичких облика презента помоћног глагола *хтети*. Ако је исказан субјекат (именицом или заменицом), онда иза њега долази енклитички облик + инфинитив неког глагола, а ако субјекат није исказан, онда код глагола на *-ти* имамо окрњени инфинитив (без финалног *-и*) и енклитички облик презента помоћног глагола *хтети*, који се пише спојено, заједно са окрњеним инф. обликом, нпр.:

једнина	множина
1. л. ја ћу радити / радићу	ми ћемо радити / радићемо
2. л. ти ћеш радити / радићеш	ви ћете радити / радићете
3. л. он (она) ће радити / радиће	они (оне) ће радити / радиће

Одрично: *нећу радити, нећеш радити* итд.

Облици типа *радићу* настали су од *радит+ћу*, што одређеним фонетским променама даје *радићу*. Наиме, елемент гласа *t* већ имамо у *ћ*, па упрошћавањем сугласничке групе *mћ* добијамо само *ћ*. Једноставно речено, у *радићу* од *радит-ћу* имамо регуларну алтернацију *mћ/ћ*. Резултати те промене огледају се код нас и у писму, дакле *радићу*, док код Хрвата имамо *радит ћу*, које се по правилу чита као *радићу* (ако не, како се понекад може чути, *радити ћу*). Да је футур I сложени глаголски облик и кад енклитика стоји иза инфинитивног облика, показују глаголи I врсте на *-ћу*, код којих, у књижевном језику, и у говору и у писму, имамо *доћу ћу, пећу ћу, онећу ћу се* итд.” (Николић ? : 27). – Као М. Николић, и ми сматрамо да је футур само сложен глаголски облик и покушаћемо то детаљно да образложимо. Али пре тога прегледаћемо и две хрватске граматике.

У *Хрватској граматици* Е. Барић и групе аутора наилазимо прво на поједностављен опис глаголских облика: „Glagolski oblici od jedne riječi zovu se jednostavni, nesložni ili sintetski, a od dviju i više riječi složeni ili perifrastički” (Барић *et al.* 2005: 233). А о футуру глагола на *-ти*, што нас посебно занима, каже се: „Kada infinitiv na *-ti* dolazi prije oblika pomoćnoga glagola, infinitiv obično u govoru gubi svoj nastavak *-ti* i provodi se jednačenje fonema prema mjestu tvorbe, ali se u pismu ispušta samo krajnje *-i*:

Govori se	Piše se
<i>pítaću</i>	pitat ću
<i>grīšću</i>	<i>grist ću</i>

To nije nikakvo posebno pravilo za pisanje futura I, već se radi o pravilnim glasovnim alternacijama” (Барић *et al.*: 2005: 241). – Ми овде посебно истичемо две појединости: прво, не пише се футур никад као једна реч, али се изговара и, друго, ни за изговорну варијанту не каже се да је прости футур.

Слично глаголске облике описују и Јосип Силић и Иво Прањковић:

„Glagolski se oblici dijele na **jednostavne** i **složene**. Jednostavni su glagolski oblici oni koji se tvore od jednoga glagola, a složeni oni koji se tvore od dvaju ili triju glagola, od kojih su drugi i treći pomoćni. Pomoćni su glagoli *biti* i *htjeti*” (Силић/Прањковић 2005: 58) – А за грађење футура I, поред осталог, кажу: „Kad se futur prvi tvori od infinitiva i nenaglašenih oblika pomoćnoga glagola *htjeti*, nenaglašeni oblici pomoćnoga glagola *htjeti* mogu dolaziti i iza infinitiva i ispred infinitiva. Kad dolaze iza infinitiva, infinitiv se rabi bez završnoga *i*: (inf. *čitati* > *čitat*) *čitat ću*, *čitat ćeš*, *čitat će*, *čitat ćemo*, *čitat ćete*, *čitat će*. Tada se *t* ispred oblika prezenta pomoćnoga glagola *htjeti* ne izgovara [čitacu], [čitaćeš], [čitaće], [čitaćemo], [čitaćete], [čitaće]” (Силић/Прањковић 2005: 91).

– И овде се тврди да се футур овога типа различито пише (нпр. *читам ћу*) и различито изговара: [чѐтаћу]. Ово је за нас веома важно јер индиректно осветљава футур I у српском језику.

Анализа. Пођимо од неоспорних факата. Футур I (будуће време) гради се од презента помоћног глагола *хтети* и инфинитива глагола који се мења. Пуни облик презента помоћног глагола: *хоћу*, *хоћеш*, *хоће*, *хоћемо*, *хоћете* *хоће* употребљава се у посебним и ипак ретким ситуацијама: кад се наглашава (*Хоћу радити*, *него шта ћу*); када се изостави инфинитив, а из контекста се подразумева (*Хоћеш ли студирати? Хоћу* [студирати]) и испред упитне речце *ли* (*Хоћеш ли устати* рано?). Када се говори о морфолошкој структури футура I, мисли се на облике који су у најчешћој употреби, облике који се граде од енклитичког облика помоћног глагола *хтети* (*ћу*, *ћеш*, *ће*, *ћемо*, *ћете*, *ћѐ*) и инфинитива глагола који се мења. Из тога већ следи да је футур I сложени глаголски облик. Факат је и да се енклитички облици помоћног глагола могу наћи испред и иза инфинитива. Испред – када је исказан субјекат или неки други реченични конституент испред футура, а иза – када реченица почиње футуром. Додаћемо још и оно општепознато – инфинитив се у српском језику завршава на *-ти*, *-ћи* и *-сти*. Све ово није спорно. А нису спорни ни облици футура када енклитички облици помоћног глагола долазе испред инфинитива: (*Ја*) *ћу путовати*; *Сутра ћу пливати*; *Тихо ћу говорити* и сл.

Разлике међу граматичарима су само када је реч о футуру код којег су енклитички облици иза инфинитива. Већина, видели смо, тврди да су ти облици прости кад се инфинитив завршава на *-ти* или *-сти*: *читамћу*, *радићу*, *волећу*, *јешћу*, *пашићеш*, *спрешићеш* и сл. Занимљиво је да нико од њих при класификовању глаголских облика не ставља футур у обе групе – прости и сложене – него само у сложене глаголске облике. А у анализи сложени су им

само облици од глагола са инфинитивом на *-ћи* (*пећи ћу, доћи ћеш, моћи ће* и сл.), а прости су такви футури од глагола са инфинитивом *-ти* и *-сти* (*радићу, читаћеш, ручаће; сеићу, јеићеш, паиће* и сл.). За нас су и ови последњи сложени. Тако мисли и М. Николић. А тако, много пре нас, пише и Тома Маретић, с тим што он и не одобрава писање облика *мислићу* и сл.: „Svi pisci rastavljaju enklitike od riječi s kojima ih akcent veže u jednu cjelinu, npr. *govorio sam, kupila si, čudim se* itd., па тако је и Вук чинио, али у футуру је он писао: *mislitiću, čuvateš, plešćemo* itd. зато што он никад није писао *misliti, čuvat, plesti* држећи да су то дијалектизми, а право књижевно да је *misliti, čuvati, plesti* itd. Pisati пак *mislitiću, čuvati ćeš, plesti ćemo* није Вук могао јер таквих футурних облика није он никад чуо у добром шtokавском народном говору. Али кад сви пишемо *опет ћу* (доћи), *двaпут ћеш* (дати), *кад ћеш* (отићи), *сад ћемо* (видјети), премда говоримо *опећу, двaпућећ, каћећ, саћемо*, мислим да није противно фонетичком правопису ни писање *mislitiću, čuvat ćeš* ... особито што се облици *misliti, čuvat* често налазе у народним pjesmama свих шtokавских говора; уосталом, писању *mislitiću* противи се чињеница што се енклитике никад не пишу заједно с ријечју која је пред њима (дакле не *govoriosam, čudimse*, него *govorio sam, čudim se* itd.)” (Maretić 1963: 44, 45). – Мислимо да ово последње поређење није адекватно јер се фонетски у изговору ништа не мења у примерима *говорио сам, чудим се*, а у футуру је неминовно долазило до алтернације *m : ø* и *c : ш* испред *ћ* (упор. *радити + ћу* → *радићу, плест + ћу* → *плеићу*). Остале су две могућности писања: онако како се изговара *радићу, плеићу* (јер није погодно **ради ћу, *плеи ћу*), или од чега потиче *радити ћу, плест ћу*. Српски правопис је усвојио ово прво, хрватски – оно друго. Само што ни писање ни изговор не показују праву слику граматичке, морфолошке структуре оваквих облика футура.

Подсетимо се: за М. Стевановића футур је увек сложен од глагола са инфинитивом на *-ћи*, а ако се завршавају на *-ти*, футур је сложен ако је инфинитив иза енклитичких глаголских облика, а прост ако инфинитив долази испред помоћног глагола. А онда следи занимљива констатација: „Али се и тада облик футура може писати као сложен облик од два још несрасла саставна дела: *нѣват ћу, нѣват ћеш, нѣват ће, нѣват ћемо, нѣват ћете, нѣват ће*. (Треба знати само да се у једном делу или било каквом писменом саставу не могу мешати ова два начина писања футура)” (Стевановић 1970: 352). – Да ли нису срасла та два дела (А Вук је још писао *мислићу, чуваћеш, плеићемо* ...) или је то био уступак западној, хрватској варијанти – питање је. Слично стоји и у Правопису из 1960. године: „... Ако помоћни глагол долази непосредно иза инфинитива глагола на *-ти*, онда се футур *Ї* пише на два начина:

као једна сложена реч:
носићу, плеићу и
 као сложен глаголски облик
носити ћу, плести ћу.

Сложени начин писања (*носићу, плеићу*) заснован је на фонетском принципу, а несложним начином писања чувају се у писму саставни делови овога глаголског времена (*носити ћу, плести ћу*). Оба начина писања имају дугу

традицију и своју оправданост, па се стога стављају као двострукоост на читавом подручју српскохрватског језика према слободном избору самога писца. Дакако, у једном чланку, задатку, расправи или књизи може се употребити само један од споменутих начина, онај који одабере писац” (Правопис 1960: 83). – Те „двострукоости” нема у Правопису из 2010: „Енклитички облици помоћних глагола спајају се само у футуру од глагола на *-ти*: *занаћу, знаћеш, знаће, знаћемо, знаћете, знаће, трећићу, одвешћемо, чућеш* итд. Од глагола на *-ћи* твори се само сложени футур: *он ће доћи, доћи ће, изаћи ћу* и сл.” (Правопис 2010: 91). – Могли бисмо се упитати шта би са „дугом традицијом” и „оправданошћу” двоструког писања. Пре ће бити да је то био договорени уступак хрватској пракси писања овог глаголског облика. Али то није ни важно и ми се тим питањима не бисмо посебно бавили да не сматрамо да је управо писање разлог што су М. Стевановић и сви који су ишли за њим говорили о простом футуру. А ми и даље, и са још већим уверењем, тврдимо да нема простог футура, постоји само футур као сложени глаголски облик.

У Правопису Милорада Дешића (и у старијем издању из 1994. г. и у новом издању из 2015. г.) не квалификује се футур ни као сложен ни као прост облик, али се веома прецизно и тачно описује како се пише: „Писање футура нешто је сложеније. Наиме, његови делови пишу се растављено ако се помоћни глагол (*ћу, ћеш...*) налази испред инфинитива на *-ти*: *ја ћу купити, ти ћеш трести*, а састављено кад је помоћни глагол иза таквог инфинитива: *купитићу, трестићеш*. Футурски облици глагола на *-ћи* увек се пишу одвојено, без обзира на редослед њихових делова: *ја ћу наћи* и *наћи ћу, он ће поћи* и *поћи ће*” (Дешић 2015: 106). – Овакво представљање писања футура I у суштини се подудара са нашим ставом о његовој морфолошкој структури. Наиме, ми сматрамо – и то је основна идеја и циљ овога рада – да је футур I сложени глаголски облик састављен из два засебна дела – инфинитива (или супина) глагола који се мења и енклитичких облика презента помоћног глагола *хтети*; ти делови се у нашем књижевном језику и по нашем Правопису пишу одвојено кад се енклитички облици налазе испред инфинитива, а кад стоје иза инфинитива, опет се пишу одвојено ако се тај инфинитив завршава на *-ћи*, а састављено ако се завршава на *-ти* или *-сти*.

А сада – о саставним деловима сложеног футура. Овај глаголски облик састоји се, рекосмо, од инфинитива и енклитичких облика презента помоћног глагола *хтети*. Енклитички облици су увек исти: *ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ћѐ*, без обзира на позицију у оквиру футура (да ли стоје испред или иза инфинитива). А није тако одувек било. Некада се футур свршених глагола изражавао презентом, а футур несвршених глагола – конструкцијама састављеним од презента глагола *имам, хоћу* и *буду* и инфинитива глагола који се мења. У штокавским говорима, већ пре писаних споменика, развија се нарочити облик за футур од скраћених облика презента глагола *хтѝти* и инфинитива. Та ће конструкција временом потиснути из употребе све друге начине образовања футура – и конструкције са *будем* и *имам* и перфективни презент у функцији футура (в. Белић 1999: 389). Што се тиче инфинитива, сви се слажу да он у оквиру футура увек има пуни облик ако се налази *иза* енклитичких

облика помоћног глагола, а кад стоји *испред* тих енклитика, има пуни облик само ако се инфинитив завршава на *-ћи* и пише се одвојено од енклитика, а ако се завршава на *-ти* или *-сти*, јавља се у облику без крајњег *-и* и пише се, по нашем фонетском Правопису, сатављено са енклитикама, при чему се јављају његови аломорфи изазвани морфонолошким алтернацијама *m : ø* и *c : ш* испред *ћ* (*m : ø* у нпр. *радићу < радитћу < радит + ћу*; *m : ø, c : ш* у нпр. *јешћу < јечћу < јестћу < јест + ћу*).

Тај облик инфинитива, без крајњег *-и*, М. Стевановић назива „окрњени облик инфинитива”, а по А. Белићу, такви облици (без *и*) почињу се у нашим споменицима употребљавати од XIV века, то су стари облици супина, који су се у штокавским говорима ограничили на футур: *купит-ћу* што је дало *купићу* и сл.

Могу ли облици футура типа *радићу, купићу, јешћу* и сл. бити *прости* глаголски облици? Да – за оне који поједностављено тумаче такве облике, изједначају просте и једночлане облике (састоје се од једне речи). Не – за нас и за све оне који *просте* глаголске облике схватају као синтезу глаголске основе (презентске или инфинитивне) и обличких наставака. Конкретно речено, у облицима *радићу, купићу, певаћу, знаћу* и сл. део испред енклитике (*ради-*, *купи-*, *пева-* и сл.) није инфинитивна основа иако се код тих и неких других глагола облички са њом подударара, оне који би размишљали у том правцу демантују облици тог истог футура од глагола чији се инфинитив завршава на *-сти*: *срешћу, паићу, јешћу, плешћу* и др. (инфинитивна основа тих глагола је *срет-*, *пад-*, *јед-*, *плет-* и др.). Ваља објаснити, разуме се, фонему *ш*, која се не може добити од *m (ð)* испред *ћ*, за такву гласовну промену наука о језику не зна. То *ш* потиче од *c* једначењем сугласника по месту творбе (испред *ћ*) и то није спорно, а *c* налазимо само у инфинитиву (*срести, пасти, јести, плести* и др.). И још нешто – не одбацује се у футуру наставак *-ти* од инфинитива јер оно што остаје није морфема (упор. **срес-*, **нас-*, **јес-*, **плес-* и сл.), него се за футур узима стари супин, подударан са инфинитивом без крајњег *-и*, а његови аломорфи *среш-*, *паи-*, *јеш-*, *плеш-* и сл. добијени су фонетским путем, после неминовног губљења *m* испред *ћ* и једначења по месту творбе сугласника *c* испред *ћ* или после алтернација *m : ø* и *c : ш*.

Енклитички облици у примерима футура *волећу, волећеш, волеће, волећемо, волећете, волећѐ* и сл. нису морфолошки наставци иако се налазе позиционо на месту наставака. Да би постали наставци, морали би изгубити самосталну употребу и семантичку, обличку и сваку другу везу са глаголом *хтети*. То су посебни чланови сложеног футура који се у оваквим облицима, по нашем Правопису, пишу састављено са аломорфима инфинитива (супина). Додајмо и то да алтернације *m : ø* и *c : ш* нису се јавиле зато што се овакав облик футура пише као једна реч, јер по хрватском Правопису пише се са две речи а изговара као и код нас: пише се *нитат ћу, грисст ћу* а изговара се *ни^таћу, гр^иићу*. Битно је, дакле, не да ли се пише као једна или као две речи него то што инфинитив (супин) и енклитички облици презента глагола *хтети* чине једну изговорну целину, а да ли ће се писати као једна или као две речи није предмет граматике, него правописа.

На крају, још неколико речи о сложеним облицима футура од глагола чији се инфинитив завршава на *-ћи*. Сви се слажу у једном: футур од таквих глагола увек је сложен: *ја ћу рећи* и *рећи ћу*. То је тачно, а видели смо да је и код свих осталих глагола футур увек сложен облик. Сви такође мисле да је футур оваквих глагола увек двочлан, тј. да се инфинитив и енклитички облици увек пишу одвојено. И то је тачно, ако се мисли само на књижевни језик. У народним говорима и тај се футур може чути као једна реч. Један пример нашли смо код А. Белића: „Треба напоменути да се у већини футурских облика налази краћи облик инфинитива: *писа(м)ћу*, *чува(м)ћу* итд. поред *доћи ћу* итд. (исп. и *доћу*)” (Белић 1999: 444). Понеки пример наћи ћемо и у Кочићевим делима, разуме се, у говору ликова: „Сад ће те двије године протећи к’о ладна вода, п’ онда, ко си, ти си! *Доћ’ће* он, болан! (Туба 45); Столе мој, крви моја, тражићемо ми своју праћу. *Ић’емо* ми у Беч (Гроб Слатке душе 75); Дети, Дојто, *доцес* [доћеш] ти по’ свабину томанду (Јуре Пилиграф 118); Ама, то није у најмању руку у реду да рече један *рећемо* каз’ти, царски службеник (Јазавац пред судом 172)” (Петар Кочић, Сабрана дјела, Књига I, Сарајево 1967). – У штампању примећују се интерванције, највероватније лекторске, нпр.: *доћ’ће* [доће] (тешко је замислити да Кочићеви јунаци говоре *доћ’ће*), или *ић’емо* (са апострофом којему ту никако није место).

Много више примера нашли смо у монографији Драгољуба Петровића *О говору Змијања*: „Футур глагола на *-ћи* доследно се појављује у формама са редукцијом ове морфеме: *рећемо*, *наћемо*, *ићемо*, *реће* да е излудио, *наће* вас, *доћу* ја у кућу, *доће* до поноћи”. Додајмо томе и два примера из приложених Текстова – Згрнемо жито око стожера, *рећемо*; ... *оцећу* му главу док наћезем ... (Петровић 1973: 172). – Примери су поуздани, али објашњење да се футур глагола на *-ћи* доследно појављује са редукцијом „ове морфеме”, требало би изменити те да гласи са редукцијом тога завршетка јер *-ћи* у инфинитиву није морфема него фонолошки завршетак.

Нашли смо подоста примера и код Милорада Дешића, у његовој дисертацији *Западнобосански ијекавски говори*. Иако у одељку Морфологија М. Дешић не говори посебно о футуру I уопште, па самим тим ни о футуру глагола са инфинитивом на *-ћи*, у обимном материјалу датом као илустрација других појава нашли смо доста примера оваквог футура: *ићемо*, *наћемо*, *иће*, *проће*, *рећемо*, *доћемо*, *пријечемо*, *утече*, *доће*, *ићу*, *туће*, *доћу*, *доћеш*, *оцеће*. Додајмо још неколика примера из Дешићеве грађе: *наћемо јаче којо*; *иће сат синдвма*; *иће Стојку*; *ићемо Бошњаквићу*; *иће њн Душком у Ндвџ Сат*; *ићемо искати да нас придомогнџ*; *иће полагати*; *бод се побеће*; *бод се туће га* (Дешић 1976: 187).

Иако су сви примери из народних говора, иако овај облик футура није прихваћен у књижевном језику, ваља га забележити и објаснити. За разлику од футурских облика *радићу*, *срешћу*, код којих имамо алтернације *т* : *џ* и *с* : *ћ*, овде имамо своје врсте хаплоглогије, тј. губљење завршетка *-ћи* испред енклитичких облика *ћу*, *ћеш*..., који почињу гласом *ћ*, са, вероватно, аналошким наслањањем на футуре типа *радићу*, *јешћу* и др.

Закључне напомене. Облици футура у савременом српском језику су увек сложени облици састављени од инфинитива и презента помоћног глагола *хтети*. Пуни облици презента глагола *хтети* ређе се користе у футуру – само кад се посебно наглашавају и кад се нађу испред упитне речце *ли*. Најчешће је футур, дакле, перифрастична конструкција састављена од скраћених, енклитичких облика презента помоћног глагола *хтети*: *ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ћē* и инфинитива глагола који се мења.

Некада је футур зависио од глаголског вида – код свршених глагола у функцији футура употребљавао се презент, а код несвршених глагола поред *хоћу*, употребљавали су се још и *имам* и *будем* са инфинитивом глагола који се мења.. Времном су облици са глаголом *хтети* уз инфинитив потиснули из употребе све остале облике футура – и презент перфективних глагола у улози футура и све друге помоћне глаголе уз инфинитив глагола који се мења.

Футур I у савременом српском језику не може бити прости глаголски облик јер се сви прости глаголски облици граде од презентске или инфинитивне основе и наставака за облик, а једночлани футури (двочлани ни за кога нису спорни) немају ни једно ни друго: у примерима *радићу, купићу, среићу, паићу* и сл. део испред енклитичких облика није инфинитивна основа (иако се почесто облички са њом подудара), што поуздано потврђују глаголи на *-сти* и њихов једночлани футур: *јеићу, среићеш, паиће, плешћемо, сеићете, боићē* – инфинитивна основа ових глагола није **јеи-*, **среи-*, **паи-*, **плеш-*, **сеи-*, **бои-* него *јед-*, *срет-*, *над-*, *плет-*, *сед-*, *бод-*. Никаквим чаробним штапом, никаквом гласовном променом не могу *т* и *д* прећи у *с (>ш)*. Све ово и кад оставимо по страни сасвим логично питање: откуд инфинитивна основа у грађењу будућег времена. С друге стране, ни енклитички облици *ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ћē* нису морфолошки наставци јер нису везане морфеме (које само кад су додате на основу имају граматичко значење) него имају и слободну употребу и у њима се јасно виде скраћени, енклитички облици презента глагола *хтети*, што се не може рећи за морфолошке наставке простих глаголских облика. Облик футура (једночлан или двочлан) не мења, дакле, сложеност, дводелност њихову – увек су састављени од аломорфа инфинитива глагола који се мења и енклитичких облика помоћног глагола *хтети*.

Грамматички гледано, футур је увек сложен и двочлан глаголски облик, а у писању његов формални облик (једночлан или двочлан) зависи од реда његових делова, од завршетка инфинитива и од правописне конвенције. Ако је инфинитив иза енклитика, увек је двочлан. Ако је испред енклитика, двочлан је кад се завршава на *-ћу*, а кад се завршава на *-ти* и *-сти*, једночлан је (не и прост!), по нашем правописном решењу, по хрватском Правопису и тада је двочлан.

ЛИТЕРАТУРА

- Барић и др. 2005:** Eugenija Barić, Mijo Lončarić, Dragica Malić, Slavko Pavešić, Mirko Peti, Vesna Zečević, Marija Zinka, *Hrvatska gramatika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Белић 1999:** Александар Белић, *Историја српског језика*, Изабрана дела Александра Белића, том 4, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Белић 2000:** Александар Белић, *Граматице. О граматикама*, Изабрана дела Александра Белића, том 12, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Дешић 1976:** Милорад Дешић, *Западнобосански ијекавски говори*. Београд: Институт за српскохрватски језик.
- Дешић 2015:** Милорад Дешић, *Правопис српског језика*, Београд: Klett.
- Ђорђевић 1975:** Петар Ђорђевић, *Старословенски језик*, Нови Сад: Матица српска.
- Маретић 1963:** Tomo Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Мозаик знања 1972:** Asim Peco i Živojin Stanojčić (redaktori i urednici), *Srpskohrvatski jezik : Enciklopedijski leksikon Mozaik znanja*, I, Београд: Interpress.
- Мразовић 2009:** Pavica Mrazović u saradnji sa Zorom Vukadinović, *Gramatika srpskog jezika za strance*, Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Николић:** Мирослав Николић, *Предавања из Морфологије – Глаголи* [скрипта за студенте].
- Николић 1995:** Светозар Николић, *Старословенски језик I*, Београд: Требник.
- Петровић 1973:** Драгољуб Петровић, *О говору Змијања*, Нови Сад: Матица српска.
- Пипер/Клајн 2013:** Предраг Пипер и Иван Клајн, *Нормативна граматика српског језика*, Нови Сад: Матица српска.
- Правопис 1960:** *Правопис српскохрватског књижевног језика са правописним речником*, Нови Сад: Матица српска
- Правопис 2010:** Митар Пешикан, Јован Јерковић и Мато Пижурица, *Правопис српског језика*, Нови Сад: Матица српска.
- Силић/Прањковић 2005:** Josip Silić i Ivo Pranjković, *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb: Školska knjiga.
- Симић 2001:** Радоје Симић, *Српска граматика I. Увод, фонологија, морфологија*, Београд: МХ Актуел.
- Стакић 2010:** Милан Стакић, *Морфо(но)лошке теме*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.
- Станојчић/Поповић 2008:** Живојин Станојчић и Љубомир Поповић, *Грамматика српског језика за гимназије и средње школе*, једанаесто, прерађено издање, Београд: Завод за уџбенике.
- Стевановић 1970:** Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I*, Београд: Научна књига.

Milan V. Stakić

THE FORMS OF FUTUR I (FUTURE SIMPLE TENSE) IN SERBIAN

Summary

Despite the fact that contemporary grammars of Serbian tend to identify both complex forms such as *ja ću pevati*, *doći ću* and simple forms such as *pevaću*, *pevaćeš* as Futur I (Future Simple Tense) in this paper, we argue that in contemporary Serbian Futur I can only be seen as a complex verb form.